

MANIFEST – DIA MUNDIAL DE LES PERSONES REFUGIADES - 2021

Recentment s'ha aprovat el nou Pacte Europeu que determinarà les polítiques de refugi a la UE, les quals estan condicionades pel que defensa l'extrema dreta populista. S'incrementa i es consolida la contenció més enllà de les fronteres exteriors i decau la corresponsabilitat dels països membres per haver assumit el fracàs de la consecució dels objectius establerts en el moment de l'esclat de la guerra de Síria. Es tracta d'un Pacte permissiu que obre les portes a la negativa d'acollir o de fer-ho per interès propi. En compensació, el Pacte proclama voluntats sense concretar-les: apunta cap al reforç de les vies de reassentament, al suport humanitari a països tercers i a la cooperació per abordar les causes que provoquen els desplaçaments forçats.

En paral·lel, hem pogut observar el gran nombre d'arribades de persones migrants i refugiades a les illes Canàries, que han provocat que s'obrin camps de refugi sense programar-ne el tancament. Les ONG més rellevants han denunciat la vulneració dels drets d'aquestes persones, situació que s'afegeix a les del camp de Mòria. Es retenen deliberadament les persones que han aconseguit arribar a terra després d'haver superat tots els controls existents per evitar rescats marítims. Aquestes persones viuen una profunda degradació personal per la manca d'expectatives i estan sotmeses a possibles ordres de devolució sense que hagin pogut tenir assistència jurídica.

El 50% de les persones en situació de desplaçament forçat són dones i nenes. Presenten una vulnerabilitat extrema a causa de la desigualtat de gènere en els seus drets de ciutadania i de la violència estructural. Per escapar d'aquestes situacions, fugen dels seus països en condicions límits. Sovint, durant els trànsits, viuen situacions de violència física, sexual i psicològica, i corren el risc de ser explotades també en el país de destí. Tot i aquest context, cal reconèixer la seva gran capacitat de resiliència i lideratge.

Es constata i es reitera la manipulació informativa sobre l'arribada "massiva" de població migrant o refugiada i sobre l'impacte negatiu de la diversitat cultural. Aquest fet legítim posiciona racistes i xenòfobes i provoca por i rebuig en el conjunt de la població, en lloc de fomentar un discurs sobre els drets humans, les oportunitats i els valors que s'hi associen.

Tot apunta que, a escala local i en els països amb més recursos econòmics i serveis d'atenció sanitària de qualitat, progressivament s'anirà superant la crisi provocada per la COVID-19. Poder remuntar-la comportarà crear molta sensibilitat i caldrà protegir especialment les persones en situació de vulnerabilitat que poden ser víctimes del tràfic de persones, d'abandó i exclusió, de treball forçós, de servitud i de pràctiques anàlogues a l'esclavitud.

A Catalunya tot just s'ha iniciat una nova legislatura i hi ha un munt de reptes a assolir. El futur s'albira més favorable —dins del respecte i el diàleg—, i suma les aportacions i les experteses de tots els sectors que constitueixen la nostra societat i en la qual la ciutadania té un paper rellevant. Pel que fa a la protecció internacional, és imprescindible donar un pas endavant i gestionar l'acollida amb un model propi basat en la proximitat.

Volem preservar els drets i les llibertats, mantenir una coherència entre pensament i acció, i denunciar activament tot allò que segregui, manipuli, exploti i deteriori la vida humana. Ho volem fer amb una perspectiva local i internacional. No podem tolerar cap tipus de violència sobre les dones i les nenes. Afortunadament la nostra societat és diversa i ningú no ha de quedar-se enrere per cap raó.

Per tot això,

Volem demanar a les institucions locals, a la Generalitat de Catalunya, a l'Estat espanyol i els òrgans de la Unió Europea:

- **Crear una normativa europea**, coordinada orgànicament i que tingui dotacions pressupostàries ben dimensionades, que sigui aplicable directament en els estats membres, que garanteixi el respecte al dret internacional, als drets humans i als drets dels infants, que contribueixi a desenvolupar el Pacte Mundial sobre els Refugiats i el Pacte Mundial per a la Migració Segura, Ordenada i Regular, i que estigui basada en els punts següents:
 - Facilitar la petició de protecció internacional, tant en el territori com a la frontera, la identificació i la gestió immediates de la vulnerabilitat (víctimes de tràfic de persones, menors que migren sols, etc.), així com l'aplicació de polítiques migratòries que incorporin la perspectiva de gènere.
 - Ampliar i establir criteris de concessió de la protecció internacional i de l'apatrídia, com ara l'emergència climàtica i les desigualtats econòmiques estructurals i sistèmiques, amb la creació de l'estatut de refugiat UE que tingui efectes a tots els països de l'àmbit comunitari, i donar una atenció especial al dret al lliure establiment en qualsevol país de la UE.
 - Incorporar una carta europea de drets en el procés d'acollida, que respecti els drets humans de les persones i que prevegi l'accés a l'habitatge, a l'alimentació en sentit ampli, a l'assistència sanitària, a l'educació —amb una atenció especial als nens i nenes menors d'edat—, al treball i a la formació professional.
 - Donar una resposta integral i de qualitat a situacions d'afluència massiva de persones desplaçades.
- **Persistir a reclamar a l'Estat la necessitat de fer efectiu un sistema d'acollida català i des de la proximitat** amb les dotacions pressupostàries corresponents, que es fonamenti en els criteris de distribució territorial de la proposta de corresponsabilitat SHARE, que ja disposa de l'adhesió i el compromís de diversos governs subestats. En aquesta línia, de manera urgent

cal traslladar a la Península les persones desplaçades a les illes Canàries per posar fi a aquesta nova crisi humanitària.

- **Regularitzar la situació administrativa de les persones sol·licitants de protecció internacional** quan reben una resolució desfavorable i, en aquest moment, atendre-les des d'un punt de vista psicològic, econòmic i jurídic. Actualment aquest índex de denegació, que està situat en el 95% dels casos, desencadena un alt risc d'exclusió social i de vulnerabilitat. Cal fer excepcions equivalents a les que hi ha establertes per a les persones nacionals de Veneçuela (per protecció humanitària) per poder tenir accés a ofertes laborals i als recursos del sistema de protecció social com ara la renda garantida de ciutadania, l'atenció a la dependència i altres prestacions que permeten viure amb dignitat.
- **Facilitar l'accés a l'ingrés mínim vital** de les persones sol·licitants d'asil que no rebin cap prestació ni participin en cap programa d'acollida que doni cobertura a les necessitats bàsiques.
- **Reactivar els plenaris del Comitè per a l'Acollida de les Persones Refugiades** com a espai de coordinació amb caràcter interdepartamental, interadministratiu i amb les entitats per impulsar les polítiques sectorials d'acollida.
- **Desplegar un programa català de refugi**
 - ✓ **Que integri els principis d'universalitat, interdependència i indivisibilitat.** Les actuacions del programa han de coordinar actuacions des de la perspectiva dels drets i els deures i han de concretar el rol de cadascun dels agents socials.
 - ✓ **Que posi les persones refugiades en el centre de les actuacions i personalitzi l'atenció** que reben tenint en compte les situacions de vulnerabilitat que viuen les persones amb la salut afectada pel trauma, les víctimes de tràfic de persones, el col·lectiu LGBTIQ+, i que incorpori la perspectiva de gènere.
 - ✓ **Que posi l'èmfasi en l'impacte dels objectius assolits** i minimitzi les càrregues burocràtiques amb eficàcia i eficiència.
 - ✓ **Que disposi d'una dotació pressupostària suficient** per començar a implementar-lo mentre l'Estat no en faci operatiu el traspàs.
 - ✓ **Que incrementi el suport a les entitats** que treballen en l'acollida i que promouen accions de sensibilització, d'atenció social i jurídica i de reparació.

- ✓ **Que segueixi desplegant els programes** de mentoria i doni suport a l'homologació de títols, a l'aprenentatge efectiu de les llengües, a la formació per a la inclusió sociolaboral, al foment d'iniciatives esportives, culturals, de voluntariat i de formació en habilitats de vida.
- ✓ **Que faciliti el coneixement de la llengua catalana** a les persones refugiades com a vehicle d'inclusió social i com a instrument perquè puguin participar de manera autònoma en la societat catalana.
- ✓ **Que vinculi el compromís de la societat catalana amb l'acollida** i la lluita contra les causes que provoquen els desplaçaments forçats.

És cabdal reconèixer la tasca de les persones que, sovint de manera molt discreta i exercint rols diversos, s'impliquen per fer costat als qui ho necessiten, els aporten calma, acompanyament emocional i esperança per poder transformar la incertesa.

Si afrontem aquests grans reptes, Catalunya contribuirà a avançar cap a una Europa construïda sobre els pilars dels drets humans i les llibertats fonamentals.

Palau Robert, 18 de juny de 2021